Oświadczenie złożone przez senatorów Kazimierza Michała Ujazdowskiego, Halinę Biedę, Bogdana Borusewicza, Jana Filipa Libickiego, Ewę Matecką, Magdalenę Kochan i Krzysztofa Kwiatkowskiego na 38. posiedzeniu Senatu w dniu 17 marca 2022 r.

Oświadczenie skierowane do ministra sprawiedliwości, prokuratora generalnego Zbigniewa Ziobry

Centra Pomocy Dzieciom to specjalistyczne placówki, w których dzieci pokrzywdzone przestępstwem oraz ich niekrzywdzący opiekunowie otrzymują kompleksową, interdyscyplinarną pomoc pod jednym dachem. Model działania centrów jest oparty na modelu Barnahus, uznanym i rekomendowanym przez Komitet Ochrony Praw Dziecka ONZ oraz Radę Europy. Pierwsza tego typu placówka została uruchomiona w Stanach Zjednoczonych blisko 40 lat temu, a w Europie – w Islandii w 1998 r. W tej chwili ponad 60 takich placówek skupionych jest w europejskiej sieci Promise, a znajdują się one m.in. w takich krajach jak Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Łotwa, Mołdawia, Niemcy, Słowenia, Szwecja i Węgry.

W Polsce pierwszą placówkę bazującą na modelu Barnahus otworzyła w 2004 r. w Warszawie Fundacja „Dajemy Dzieciom Siłę". Od 2017 r. fundacja koordynuje sieć 5 placówek tego typu. Centra Pomocy Dzieciom w Warszawie, Gdańsku i Starogardzie Gdańskim prowadzone są przez FDDS, natomiast placówki w Białymstoku i Głogowie odpowiednio przez Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza" oraz Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży „Szansa".

Centra Pomocy Dzieciom działają w oparciu o następujące standardy: kompleksowa pomoc – dziecko pokrzywdzone przestępstwem oraz jego niekrzywdzący opiekunowie otrzymują pod jednym dachem wsparcie psychologiczne, psychiatryczne, pediatryczne, prawne i socjalne; współpraca interdyscyplinarna – diagnoza i interwencja prowadzona jest przez interdyscyplinarny zespół profesjonalistów współpracujących z lokalnymi instytucjami, tj. szkołami, ośrodkami pomocy społecznej, sądami, prokuraturą itp.; przesłuchanie dziecka w przyjaznych warunkach poza sądem – w centrum znajduje się pokój, w którym dzieci w przyjazny dla nich sposób są przesłuchiwane przez sąd, a przed przesłuchaniem przygotowane do przesłuchania, co pozwala na zminimalizowanie stresu i uniknięcie kolejnych trudnych doświadczeń związanych z traumą; miejsce przyjazne dziecku – wystrój wnętrza i wyposażenie placówki są dostosowane do potrzeb dzieci w różnym wieku.

W 2021 r. w 5 placówkach skupionych w sieci Centrów Pomocy Dzieciom pomoc otrzymało ok. 1 tysiąca dzieci i ich rodzin. Niestety skala tej pomocy jest niewystarczająca, obejmuje tylko część pokrzywdzonych. Istnieje zatem potrzeba, żeby placówki tego typu powstawały we wszystkich większych miastach w Polsce. Aktualnie organizacje pozarządowe działające w Lublinie, Wrocławiu, Olsztynie oraz Rabce-Zdroju starają się o stworzenie Centrów Pomocy Dzieciom w swoich miastach. Zdobyły przychylność władz samorządowych, ale finansowanie, które te mogłyby im zapewnić, jest niewystarczające.

Rekomendujemy wydzielenie środków z Funduszu Sprawiedliwości na ten cel, a co za tym idzie, ogłoszenie konkursu na prowadzenie specjalistycznej placówki dla dzieci pokrzywdzonych przestępstwem. W konkursie tym powinny być wydzielone środki w szczególności na: remont/ adaptację lokalu, wyposażenie placówki (w tym w sprzęt do nagrywania do pokoju przesłuchań) oraz późniejsze jej utrzymanie; zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, psychiatrycznego i prawnego, w tym przygotowanie do przesłuchania, dla dzieci i ich rodzin (wynagrodzenia dla psychologów, prawnika, psychiatrów); szkolenia i superwizje dla personelu placówki. Aby zapewnić ciągłość i stabilność działania placówek, konkurs powinien być ogłaszany na okres nie krótszy niż 5 lat.

Kazimierz Michał Ujazdowski
Halina Bieda
Bogdan Borusewicz
Jan Filip Libicki
Ewa Matecka
Magdalena Kochan
Krzysztof Kwiatkowski